

*Воронюк І.В.
НПУ імені М.П. Драгоманова,
Київ*

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА ТРЕНІНГОВОЇ САМОПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ДО ТВОРЧОЇ ВЗАЄМОДІЇ З УЧНЯМИ

Для розвитку індивідуальних технік творчої взаємодії вчителів і учнів найкращою формою реалізації самостійного тренінгу простих і інтегральних прийомів впливу з метою застосування їх надалі в школі є *дистанційна форма самопідготовки і тренінгу*, яка, разом з продовженням теоретичної психологічної підготовки, зосереджує вчителя на конкретних, практичних, ефективних психолого-педагогічних прийомах роботи і взаємодії з учнями, створює умови самостійного тренінгу і виключає небажані групові і гендерно зумовлені чинники обмежень професійної еволюції фахівця. Ключовою проблемою самостійного тренінгу вчителів з використанням дистанційної системи для професійного вдосконалення є *психологічна інертність і низька суб'єктність особистості*, як тенденція автоматичного обрання вчителем легких, енергетично мінімальних, уже добре автоматизованих прийомів впливу і взаємодії з конфігурації базових педагогічних технік. Дистанційна форма самопідготовки, поряд з формуванням установки на тотальну креативність у будь-який момент життєдіяльності, пропонує, а також інформаційно і методично забезпечує перехід від майстерності до креативності шляхом впровадження нового ритму підготовки вчителя на майбутнє: усвідомлення стереотипних прийомів роботи, заборона собі їх використовувати у подальшому, підбір і заміна звичних методів на нові, раніше низькочастотні чи ще не автоматизовані техніки впливу на учнів, стилі взаємодії та вирішування поточних педагогічних завдань на такій основі.

Учителю, внаслідок викладання роками майже однакового і мало змінюваного матеріалу, необхідна креативна модифікація педагогічної діяльності в аспекті повсякденного забезпечення сучасною, новою, за можливості, вражаючою, а також значущою для виховання, пізнання і розвитку особистості учнів інформацією. Проведені нами раніше дослідження існуючого рівня і якості творчої взаємодії вчителів з учнями [1, 2, 3, 4, 5] виявили існування на такому шляху великої кількості бар'єрів, які вчителю дуже складно здолати.

Найкращою формою вирішення проблеми інформаційної стереотипності вчителів є використання автоматизованої дистанційної системи, яка *на кожен день генерує вчителю унікальний комплект інформаційних матеріалів* (наприклад, прислів'я, фрази, афоризми, гумор, метафори, притчі, психологічні вправи для учнів, ініційовані вчителем, прийоми і приклади реплік впливу та комплексних сигналів впливу тощо), які виступають засобом досягнення креативної неповторності для учнів кожного навчального дня, а для вчителя є інструментом виходу за обмеження власних інформаційних стереотипів педагогічної діяльності.

Дистанційна модель навчання дорослих, студентів і учнів може бути істотно вдосконалена введенням у типові схеми сайтобудівництва алгоритмів і

технік впливу, використовуваних вчителями для керування увагою учнів, мотивування, спрямування дій, контролю знань і вмінь, а також для реалізації ціннісних і виховних впливів. Найбільш психологічно і методично виправдано є *алгоритм активного ведення програмою користувача* через потік інформаційних текстових, аудіо і відео сегментів з постійним контролем рівня активності людини, що вчиться дистанційно, а також ініціювання самостійного тренінгу інтерактивних вмінь різної природи.

Сучасні програмні технології керування відеоконтентом, інтеракціями людини і комп'ютера та інформаційного забезпечення на основі баз знань і наборів пунктів тестів знань, а також баз інформаційних текстів про сучасність, науку і виробництво, дозволяють визначити як реальний для розробки потенціал програмної системи дистанційного навчання для багатоаспектної автоматичної генерації інтегральних комплексних сигналів впливу, навчання, виховання, розвитку і тренінгу учнів з поступовим наближенням її якості до рівня ефективності вчителів. На цій основі у віртуальному освітньому просторі можливе досягнення повної доступності самостійного й персоніфікованого базового і професійного навчання для кожної людини планети, що має доступ до Інтернету і систематично та наполегливо взаємодіє з системою дистанційного навчання, побудованої на психологічно і педагогічно обґрунтованих креативних моделях організації взаємодії програмної системи і людини.

Сформованість і сталість особистості вчителя, спротив повторам вправ, домінантність та інші специфічні бар'єри й особливості педагогічних фахівців зумовлюють необхідність використання особливої системи стратегічних, тактичних, психологічних і методичних підходів і принципів особистісного розвитку заснованих на технологіях навчання дорослих, психотренінгу вмінь, модифікації поведінки і розбудови нових міжособистісних моделей контактування, а також здійснення взаємодії як артистичної рольової гри з демонструванням субособистостей, альтернативних типовій педагогічній моделі.

Проблемні аспекти методичних труднощів використання психологічного тренінгу з інтенсифікації творчої взаємодії вчителів з учнями: 1) інерційність індивідуальної конфігурації методів впливу; 2) професійні установки на статусність, формалізованість, фронтальність і тотальний контроль; 3) перебільшена уважність до поверхневих проявів без бачення глибинних психологічних чинників поведінки учнів; 4) тенденція концентруватись лише на методиках особистої дії та ігнорувати теоретичні психологічні структурні моделі, достатні для самостійного генерування нових методик творчої взаємодії і педагогічної роботи; 5) брак особистої енергії, невміння і уникання використання психотехнічних прийомів керування власним психофізичним станом; 6) перебільшена орієнтація на послідовність і простоту взаємодії з учнями та додання необхідної для творчості часткової хаотичності, спонтанності, непередбачуваності ситуацій, які викликають необхідність енергоємного інтелектуального пошуку, миттєвого інтуїтивного рішення про способи реагування, використання творчого хаосу, а також 7) неготовність вчителів до свідомого використання змінених станів свідомості, необхідних для припинення блокування інтелектом власних інтуїтивних процесів підсвідомого.

Умови ефективності тренінгу: 1) використання гнучкої стратегії формування програми тренінгу попереднім виявленням індивідуальних конфігурацій простих прийомів і комплексних методів впливу; 2) забезпечення усвідомлення вчителем типових педагогічних і гендерних стратегій взаємодії з учнями, що утворюють занадто малий «коридор» для виборів методів впливу; 3) аналіз внутрішніх особливостей емоційної сфери, що є ключовим аспектом успішності реалізації творчого процесу як чутливості раціональної сфери до підсвідомих творчих продуктів, які спочатку виникають як різноманітні емоції і почуття; 4) використання методики самостійного ознайомлення з новими прийомами впливу і публічного демонстрування прикладів реальної поведінки з впливом як психотехнічної вправи з розвитку вміння прагматизувати загальні моделі творчого генерування; 5) тренінг навичок простих прийомів впливу до рівня майстерності; 6) нарощування складності інтегральних методів впливу значним збільшенням кількості прийомів в одному акті впливу; 7) активне формування і посилення критерію цінності креативності; 8) використання психотехнічних ігор дискусійного і конкурентного типу, які загострюють уважність і усвідомленість, посилюють емоційне напруження, чим стимулюють завершеність креативних процесів і орієнтацію на особисту ефективність; 9) спільний прагматичний аналіз психологічних недоліків, невідповідностей і протиріч для досягнення найбільшої ефективності, адаптивного, психологічно тонкого, етично прийняттого стилю креативного впливу на учнів.

Література

1. Воронюк І.В. Психолого-педагогічні аспекти використання комп'ютерних технологій в організації творчості учнів // Психолого-педагогічні виклики сучасності: шляхи розв'язання та новітні перспективи. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, Україна, 16-17 грудня 2011 року). – Львів: Львівська педагогічна спільнота, 2011. – С. 24-26.
2. Воронюк І.В. Психологічна інерція системи методів впливу як аспект проблеми забезпечення креативності взаємодії вчителів та учнів // Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць / Ун-т менедж. освіти НАПН України ; редкол. : О.Л. Ануфрієва [та ін.]. – К., 2005. – Вип. 6 (19) / голов. ред. В.В. Олійник. – К. : «АТОПОЛ», 2012. – С. 229-240.
3. Воронюк І. В. Психологічні аспекти реалізації моделей креативної взаємодії і розвитку особистості у програмних системах дистанційного навчання // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – К.: Видавництво «Фенікс», 2012. – Т. XII. Психологія творчості. – Випуск 15. – Частина I. – С. 76-88.
4. Воронюк І.В., Скорік В. А. Дистанційна тренінгова підготовка вчителів до креативних взаємодій з учнями // Матеріали Всеукраїнського з міжнародною участю наукового освітнього форуму «Відкриті інновації як феномен глобально-орієнтованого суспільства» (13-17 травня 2013 р., м. Суми). – Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. – Суми: РВВ СОІППО, 2013. – С. 92-94.
5. Воронюк І.В. Психологічні аспекти і потенціал дистанційної моделі розвитку технік творчої взаємодії вчителів з учнями // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агенство», 2013. – Том. X. – Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. – Вип. 24. – С. 100-113.